

Tartalom :

Áldott rossz ember

Megindult a lak- bérleszállítás lavinája

Igen sok az adós lakók száma — Nincsen bérház Aradon, ahol adós lakó ne volna — A házmesterek is panaszkodnak a lakók rossz anyagi helyzetete miatt

Csökken

a háztartási alkalmazottak száma s a bérek is kisebbek — Szakácsnő és szobalány helyett ma inkább mindenest szerződtetnek

Romániai nők

a patراسi pokolban -- Hellas klasszikus kulisszái mögött

Rádióhírek. Közgazdaság. Film. Utazás, üdülés.

Divat. Foto. Sport. Kozmetika.

Mosolyország stb., stb.

JULIETTE

Kötöttárak **Megnyilt** Arad, Neuszaküzlete **man-palota**

MINDENFÉLE KÖTÖTT. és KÖTSZÖVÖTT-ÁRUK ELSŐRANGU SZAKÜZLETE. o—o

Selyem női harisnyák, Keztyük, Női-, férfi- és gyermekswaterek, mellények és pulloverek, Férfi- és gyermekharisnyák, Kötött ruhák és kosztümök, Reformnadrágok stb. minden minőségben és árban.

Cégünk jelszava: **Olcsó áron a legjobbat!**

Vezérképviselőt és biz. lerakat:

Hirschmann

ARAD,
Str. Gheorghe
Lazar No. 17.

! **Autóalkatrészek, „Indian” és Royal** !
! **Cord autóköppenyek a legolcsóbban** !
Motor Delta KELLY Zsigmond
STRADA ALEXANDRI (SALAC-UCCA) No. 5.

Vegyen Kolozsvári Mentő sorsjegyet!

HUZÁS NOV. 20-ÁN

Össznyeremény: 4.000.000

Főnyeremény: 1.000.000

Egész sorsjegy Lei 100. Felsőrsjegy L. 50. Kapható minden dohánytözsdében részletre is. Vidéki rendelések egész 119 lei, fél 69 lei előzetes beküldése mellett a főbizományoshoz o—o o—c

ECKSTEIN TIVADAR
ARAD, STRADA VIDRA 1. INTÉZENDŐK.

Áldott rossz ember

Ezt is csak nálunk találhatták ki. Azt mondják valakire — lehet az bankigazgató, vagy politikai nagyság, azt mondják az elismerés szonor hangsúlyával: az kérlek, tudod, az egy igazi áldott rossz ember, még a légynek is árt. Van azután egy másik variáns is: áldott rossz ember, még a légynek se használ. Nem szabad azt hinni, hogy ez a a kettő egy, sőt nagyon finom megkülönböztetés van ebben a kétféle jellemzésben.

Aki még a légynek is árt, agresszív, kegyetlen, gonosz, árt, ha nincs is belőle haszna belőle, mert hajlandósága ilyen, törzsgyökeres ellenség, nem is lehet valami állathoz hasonlítani, mert olyan állat nincs, amelyik akkor is támadna, ha jóllakott, legfeljebb olyan van, aki sohase tud jóllakni.

De jaj, itt a másik áldott rossz ember, aki a légynek sem használ. Erészen olyan, mint a rendes emberfajta, sőt inkább még a kiválóbbak képét viseli, hiszen ez a termékeny, ez a hatalmas negatívum; nem használni senkinek, ez egy alkotó és kincseket halmozó pozitívummal arányos: meglátni a maga hasznát a tétlenségben. Ennek az áldott rossz embernek szigorú és világosan megfogalmazott erkölcsi elvei vannak. Ő állapította meg, hogy a koldusnak adni szociális hiba, mert ezzel nem oldja meg a nyomor problémáit, viszont a munkátlanság izére kaptja a szegényt. Menjen dolgozni, mondja az áldott rossz ember, sőt ki is fejtí a

**Rögtön szépít a világhírű
»Margit«-crem
GEA-KRAYER TIMIȘOARA**

koldus előtt, hogy amit ő most neki adna, azt a termelő munkától vonná el és az alamizsnáskodás azt a fundamentális elvet sértené, amely szerint a munkanélküli jövedelem a javak igazságos elosztásának legvészesebb akadályá.

Ismeritek az áldott rossz embert? Ő a kartell vezére s amidőn arról hoz hirt a táviró, hogy az ország negyedrésztét földrengés pusztította el, sürgős értekezleten emelteti fel a téglá, a cement és a fedélcserep árát, mert neki a rábizott érdekek lebegnek szemei előtt és kötelessége vállalatai hasznát biztosítani. Mivel pedig szilárd karakter, nem tántorítja el kötelességétől az a körülmény sem, amit a rosszindulat esetleg félremagyarázhat, hogy tudniillik az ő tantiemje a vállalatok hasznával egyenesen arányos. Nem használ senkinek, a légynek se, mert az uzsora egyszer szörnyű támadással fog visszafordulni az uzsorásra, de nem tehet másként, mert az elv parancsol: a tőke haszna stimulálja a termelést. Midőn pedig ez a haszon apadó tendenciát mutat, az áldott rossz ember akkor sem tér el elveitől és redukálja a munkabéreket, mondván, hogy a dolgozók munkaalkalmáért fel kell áldozni egyesek önös érdekeit.

— Mindnyájatoknak el kell menni, rivallta az áldott rossz ember a háboruban és

ő volt a snájdig katonaezredes, aki frontra küldte a léllábuakat, ő volt a politikus, aki tiltakozott a rokkantak segítése ellen, mert a hősök nem pénzért harcoltak és ő a mai háziúr, aki inkább két évig üresen tartja a lakást, semhogy egy kése-delmes lakó kilakoltatását elmulasztaná és ő a nagy leépítő, akinek semmi sem sok, ha azt mások áldozzák a hazáért.

Légmentesen elzárt üvegházban él az áldott rossz ember, előtte a főkönyv és bejelenti a nyitott kasszába. Ezen kívül nincs világ és a népek kinja, a sanyargatottak sivalkodása neki csak ténykörülmény, adat, amiből számol és amikből levonja a konzekvenciákat: nem használni a légynek sem, mert a pénz nem szabad másfelé terelni, ha szilárd gazdasági törvényeknek engedve, errefelé tendál.

Az áldott rossz ember a világ mai ura.

Ha tőkés, ő a vezér, mert ő tud arra vigyázni, hogy a termelésből ne legyen haszna a munkának. Ha munkás, ő a vezér, mert ő tudja megakadályozni, hogy véletlenül se történjék olyasmi, ami a munkaadónak használ. Ha politikus, ő a vezér, mert el tudja különíteni az államot a társadalomtól és ha társadalmi hatalmasság, ő a vezér, mert ő tudja legteljesebben eltitkolni az adóalapot. Ha pedig diplomata, ő köt békét és ő vizsgálja ki a válságot, mert ma olyan a világ, hogy rögtön megbuknék az olyan ember, aki azt találná mondani, hogy az is segítség, ha a fölöslegből adunk a szükölködőknek és a nyomort úgy is lehet gyógyítani, ha az ember valakinek használ, akár csak a légynek is.

Soha még meg nem történt, hogy ezek a vezérek azt mondták volna: ime, itt van száz peták, nekünk sok van, ti pedig megélhettek belőle. De mindig azt mondják, keményen és erkölcsösen: addig nyujtózzatok, amíg a takarótok ér, az erős nem fél az idők mohától, aki életképes, az megél, mi elvi ellenségei vagyunk minden adakozásnak, másszatok ki magatok erejéből, ha belemásztatok s majd azután beszélünk a kamatokról, amiket ezért az erkölcsi prédikációért fogtok fizetni.

Még a légynek se használ. Véletlenül se. Az áldott rossz ember, aki megszerezte magának a világ uralmát, aki ma diplomata és bankár és békét szerkeszt és kamatokat szed és aki ma népvezér és osztályharcot hirdet, áldott rossz ember, átkozott középszerűség, korlátolt önzés, aki a légynek se használ és a maga hasznába fog fulladni, mint tejszó a légy.

n-1

Megindult a lakbérleszállítás lavinája

Igen sok az adós lakók száma — Nincsen bérház Aradon, ahol adós lakó ne volna — A házmesterek is panaszkodnak a lakók rossz anyagi helyzete miatt

Akármerre is jár az ember Aradon, a házak kapui alatt minduntalan feltűnik a fehér cédula: lakás kiadó, bővebbet a házfelügyelőnél. Szinte észrevétlenül történt, hogy ezek a fehér cédulák ellepték a várost, úgy mint valamikor régen, a jó békevilágban. Pár évvel ezelőtt még sóhajtozva emlegették, hogy milyen könnyű volt békében lakást kapni: az ember egyszerűen végigment abban az utcában, ahol lakni szeretne és egy-kettőre talált házat, ahol a házfelügyelő örömmel adta ki a lakást. Most a lakások terén visszatért a régi, jó békevilág, de ezt senki sem emlegeti. Azt mondják egyszerűen, rettenetes, milyen nagy a nyomor, a lakások is üresen maradnak.

Tényleg úgy van. Aradon igen sok lakás van üresen. A lakásoknak egész sora hónapok óta üresen áll, a háziur nem tudja kiadni, mert egyszerűen nem akad ember, aki a házbért fizetni tudná és a lakást kivinné. Eddig azt mondták, hogy nagy a kínálat az ugynevezett nagylakásokban, értsd négy-, öt- és többszobás lakásokban, a kisebb lakás azonban könnyen talál bérlőt. Ma már ezen is tul vagyunk. Most már a háromszobás lakások is könnyen üresen maradnak, a gazdasági viszonyok annyira megromlottak, hogy már a háromszobás lakás is a nagylakások kategóriájába rukkolt és azt is nehéz kiadni.

A lakók nem tudnak bért fizetni

Rosznak a viszonyok. A vásárlóképesség gyöngülése a házbérfizetés terén mutatkozik, az emberek egyrésze nem

tud házbért fizetni, nem tud főbérleti lakást tartani, albérletbe vonul.

Az emberek másik része szintén nem tud házbért fizetni, de azért főbérleti lakásban lakik és — adós marad. A harmadik a kisebbik rész az, amelyik fizeti a háziurnak azt, ami neki jár, a havonkinti vagy negyedévenkinti házbért. A háziurak egyik legnagyobb baja, hogy igen sok rosszul fizető lakó van, igen sokkal tartoznak nekik. Beszéltünk szakemberekkel, akik alaposan ismerik, hogy mi a helyzet a lakbértfizetéseknél, mind azt mondták, hogy Aradon minden bérházban akad olyan lakó, aki egy-két hónapi házbérrel adós. Gyakori eset, hogy Arad bérházainak felében négy-öt olyan lakó is van, aki a bért fizetni nemtudók csoportjába tartozik. Nem egy-két hónappal, hanem egy-két negyedévvél adósok ezek s havonként csak igen csekély összeget fizetnek, hogy mégis lásson a háziur valamit tőlük.

A háziurak a katasztrófális arányban fellépő bérenemfizetésekkel szemben valósággal tehetetlenek. A háziurak is emberek, akik megtudják érteni, hogy a becsületes és jóra való dolgozni akaró ember, aki hónapokóta semmit, vagy igen keveset keres s a leszállított fizetésekkel küzd, egyszerűen nem bírja a régi házbérterheket; s ha az ilyen önhibáján kívül nem tud fizetni, hát — várnak. Mit is csinálhatnának? Ha tulszigoruak volnának, és ha ez lehetséges volna, akkor Aradon rövidesen párszáz lakás álna üresen. Hiába megy el a lakó, új bérlő nehezen jelenkezik és ha jelentkezik is, semmiesetre sem akarja a régi bérlő által fizetett bért megadni.

A házbérek igenis magasak. Magasak legalább is a kereseti viszonyokhoz képest. Ezt már a háziurak is kezdik belátni, mert igen sok háziur a lakó panaszai és az üresen álló lakásoktól való félelem miatt a nyár óta esetenként 20—25 százalékkal mérsékelte a házbért. A házbércsökkenés lavinája megindult, hiába próbálkoznak a háziurak, a házbérenívót tartani nem lehet, a lakók konkurrenciája az olcsó lakásért letöri a béreket.

A szegénység elüzi az embereket a város szívéből

Nem lehet azt mondani hogy Aradon annyi új ház épült, hogy a lakásszükséglet teljesen ki volna elégitve. Mégis sok az üres lakás mi hát ennek a magyarázata? Egyszerűen az, hogy az emberek összehúzzák magukat. A fiatal házas lehetőleg az apóssal együtt lakik, albérletbe megy s ami a legérdekesebb, igen sokan költöznek a város környékére, ott huzódnak meg, úgy ahogy lehet. A gyomor, a keresetnélküliség elüzi az embereket a város szívéből. tömegszállásokra vagy vityillókba huzódnak s élnek úgy ahogy lehet. Ezt a veszteséget nem pótolta a vidékről a városba áramlók száma, annál kevésbé, mert a vidékről jövők nagy része nincsen abban a helyzetben, hogy a magas bért kívánó lakásokat kibérelje, azért jön ide, hogy munkát

keressen s mert nem talál, követi az elszegényedett és kereset nélküli városi lakosok utján az albérleti, vagy tömegszálásokra és a könyökre.

A lakók rossz helyzetéről a házmesterek igen sokat tudnak beszélni. A házmester a ház minden lakójának anyagi helyzetét, életmódját elég megbízhatóan ismeri s most ezek a házmesterek tele vannak panasszal. Érthető, mert a lakók rossz gazdasági helyzetét a zsebükön érzik, A házmester egyik fő kereseti forrása a bérházban a kapupénz. Egy nagy bérház házmestere, ahol negyven lakás van, egy éjjel alatt megkeresett a kapu nyitogatásával 150—200 leit. Ahogy jött. Beszéltünk egy házmesterrel, aki 150 lakó kapunyitogatója az elkeseredve mondotta:

A mult éjjel nem kerestem többet 40 leinél.

A házfelügyelők tehát igen jól tudják, hogy nehéz a helyzet, a lakók tulnyomó része kapupénzt is megtakarítja, nem marad ki, mert nem maradhat. Ezért a házfelügyelő, aki lakást ad ki, mindig igen szives, igen udvarias és megértő a nagy laktértek tekintetében. Igen, magas a laktér. Ha valaki lakást néz, akkor az első dolga megkérdezni, hogy mennyi a laktér, a másik dolga, hogy — sokalja azt.

Nem mondja dőlyfösen, mint azelőtt, hogy hát ez az ára, ha nem tetszik ne vegye ki, majd kiveszi más. Most bizalmasan megsugja, hogy a háziur talán engedni fog, lehet alkudni, beszéljen a háziurral.

S meg kell állapítani, hogy a háziurral való beszélgetés sokszor eredményes. Amikor a háziur nem akar engedni, annak magyarázata egyszerűen abban van, hogy bizonyos áron alul nem akar lakást kiadni, mert akkor a többi lakók is tömegestől jönnek: nekem is engedje le a házbért, én sem fizetek többet, mint az új lakók.

Be kell vallani, hogy a háziurak helyzete nem könnyű. Különösen nem könnyű annak háziurnak a helyzete, akinek adóssága van, amortizációs kölcsön terheli a házat, amelynek kamatait és törlesztését rendszeresen fizetni kell. Hogy ne is beszéljünk az új házakról, amelyeknek építését magas házbérek kalkulálásával határozták el! Igen sok háziur bajban van és sopánkodik, de minden hiába, a legyöngült vásárlóerejű közönség csak alacsony házbért tud fizetni, esnek a házbérek és esni fognak, mert a szükséges folyamatot a háziurak nem tudják megakadályozni.

Paplan és matrac

üzletemet újból megnyitottam Str. Eminescu 12. alatt (volt Deák Ferenc ucca) hátul az udvarban. :-

VÖRÖS JÓZSEF

Schönwald B.

fatelepét áthelyezte
a szomszédos telepre.

Csökkenet

a háztartási alkalmazottak száma s a bérek is kisebbek

Szakácsnő és szobalány helyett ma inkább mindenest szerződteknek — Az Erdélyi Élet nagyváradi tudósítójától

A mostani gazdasági helyzetet, a fizetésleszállítást nem éppen előnyösen érezték meg a háztartási alkalmazottak. Nem egy tisztviselő családnál volt „leépítés“.

Elbocsátották a háztartási alkalmazottat, ahol kettő volt, közülük legalább is az egyiket. Természetesen a bérek is jelentősen csökkentek az eddigiehez viszonyítva. Elhatároztuk, hogy érdeklődünk, mi igaz erről szóló panaszokból, hírekből.

Színhely az egyik „közvetítő“ helyisége. A tulajdonos éppen egy fiatal leánnyal tárgyal.

— Nem lehet lelkem, nem lehet — mondja neki türelmetlenül, — azaz — ezzel egy papírcédulát vesz fel az asztalról. — Volna itt egy heti, azonban takarítás mellett főznie is kell, általában minden házimunkát elvégeznie. Vállalja?

— Vállalom, — hangzik a felelet — ha más nincs.

A közvetítő ír valamit egy cédulára s a fiatal leány sietősen távozik. A többiek irigy pillantással tekintenek utána. Ennek „sikerült“.

Beszélgésbe kezdünk a tulajdonossal.

— Hát bizony, kérem, — világosít fel — a mai helyzetet mi is alaposan megérezzük. Még tavaly is nagy kereslet volt háztartási alkalmazottak iránt, az idén azonban megcsappant. Egyes háztartási ágakban például szinte minimálisra korlátozódott az érdeklődés. Pedig az ajánlkozó sok és „disztingvált“. Sok iskolázott urinő jön ide állásért. Az emberek azonban spórolnak. Redukálnak mindent. Szakácsnőt, nevelőnőt, vagy szobaleányt alig keres valaki. Szakácsnő és szobaleány helyett egyszerűen mindenest szerződteknek s még külön hangsúlyozni is felesleges, hogy meglehetősen leszállított bérrel.

Ellátogattunk egy másik cselédhelyezőjébe is. Itt sem mondanak mást:

— Tavaly 1500—2000 lei havi fizetést kapott egy mindenestszakácsnő. Ma legjobb esetben 1000—1200 lei. Igen nagy uri háznál adnak csak ennél többet. A szobalánynak

Mindenki vásárlóképes

RENAISSANCE divatáruház ÁRAI mellett !!

„CONSUM“ BEVÁSÁRLÁSI HELY.

1000 lei bért adnak havonként a legjobb esetben. Még örül az, aki ma ennyiért kenyeret, és foglalkozást kaphat.

Benézünk egy „magán“ elhelyezőbe, ahol házvezetőnőket szoktak előkelő uriházakhoz leszerződtetni.

— Eddig havonként körülbelül 2000—3000 lei volt egy házvezető nő átlagos havi bére.

— Még tavaly is. Most ez az összeg, bármilyen hihetetlenül is hangzik, 800—1500 lei között váltakozik. A 1500 leinél több bért ma már csak igen ritka helyen adják meg. 800—1000 leiért szerződtetnek el olyan háztartási alkalmazottakat, akiknek főzést, takarítást, általában minden házimunkát el kell végezniök, a mosást kivéve. Még azokon a helyeken is, ahol megtartották a régi cselédet, csak úgy történt ez, hogy az illető beleegyezett eddigi bérének a leszállításába. Viszont hallottunk olyan esetről is, hogy a háztartási alkalmazott arra kérte kenyéradóit, hogy

*inkább a kosztján spóroljanak és ne a béréből
huzzanak le,*

mert szüksége van arra, „megfelelő“ öltözködésre, toalettre...

Ami a hiuságot illeti, úgy látszik abban nincs — redukálás.

Romániai nők

BCU Cluj-Giurgiu University Library
a patراسi pokolban — Hellás klasszikus
kulisszái mögött

(Az Erdélyi Élet alkalmi tudósítójától.) Hajnali négykor állok a fedélzeten. Hatalmas hajónkat kis vontatógőzös cipeli dohogva a patراسi kikötőbe. Az égen vörösen izzó félhold homályosan világítja meg a klasszikusan kopár tájat és az októbertévi hajnal husz fokos melege még izgatóbbá varázsolja a közeli Hellászt. Az embernek görög mesékre kell gondolni, Perzeuszra és Achillesre, a delfi jósdára és az Anabázisra.

Csónakos koldus

A kikötőben még minden mozdulatlan, csak a parti lámpák csillogó fénye mutatja a várost. Hirtelen egy kis csónak szakad ki a fényhomályból és a hajó oldala mellé evez. Öreg ember ül benne. Amikor a hajóhoz ér, leteszi az evezőket és vár. Cháron jut eszembe és feszülten figyelem, mit csinál az öreg. Percek

Legujabb divatszövet, selyem és bársony, divat barchend, őszi ujdonságok!

Renaissance divatáruház

Bulevardul Regina Maria — Fötér.

mulva rés támad a hajó oldalában és láthatatlan kezek ládamaradékokat, ételhulladékokat dobnak a tengerbe. Az öreg kihalássza, amit lehet és megtölti csónakját. Ideje, mert már vagy két tucat apró csónak táncol a hajó körül és gyűjti a nagy luxusjármű hulladékát. Ebből élnek. Ez az első találkozásom Hellász fiaival.

Start a razziára

Lemegyek a parancsnokhoz. Nagyon szimpatikus uriember. Ha az uccán találkoztam vele, inkább gondolom jólsituált bankigazgatónak, mint kipróbált régi tengerésznek. Néhány kikötő kapitánysági tiszttel diskurál, bemutat az egyiknek és megmondja, hogy mulva nagy razzia lesz a kikötőben, ha megakarom nézni, velük tarthatok. Természetesen igent mondok. Izgató élmény: razzia a patrasi kikötőben, a levantei kereskedés egyik gócpontjában! Ez érdekes. De hirtelen eszembe jut megint a görög mitológia és már jobb szeretnék valami kis mesebeli klasszikus romantikát.

Grand Restaurant

A kikötőben pár tucat feketemális' fehérruhás matrőzzel pár rendőrrel és tiszttel nekivágunk a razziának. Először a leghirhedtebb korcsmába lépünk be, Grand Restant Patronnak hívják. A házat körül fogják a rendőrök, aztán öten belépünk a pizkos kis helyiségbe. A látvány fantasztikus és ijesztő. egymás hegyén-hátán padokon asztalokon és asztalok alatt, a leghihetlenebb rongyokba takart emberformájú alakok hevernek. A kis kézi reflektor fényére ijedten ugrálnak fel és menekülni próbálnak. Az egyik azonban izgatót és még a rendőrkordon is megpróbál kitörni. Két rendőr alig tudja lefogni. Végre a Grand Restaurant egész vendégseregét sorbaállítják és tovább megyünk. Nem igazoltatnak senkit: minek? Akit itt elcsipnek, nyugodtan ülhet pár hetet, — mondja az egyik tiszt és mosolyogva rándit egyet a vállán.

Valami rablógyilkost keresnek már napok óta. Minden

Fényképezőgép ?

iriss filmek ? lemezek ?
papírok, vegyszerek ?

BLOCH H. ftoház

A r a d. — Telefon 126. szám.

ÓRIÁSI KEDVEZMÉNY VEVŐIMNEK!

Nálam vett filmeket és lemezeket ingyen előhívom és másolom. Vidéki rendelések azonnal elintézve. Cso-
mogolás ingyen.

éjjel más időben folyik a razzia, de a gyilkost nem sikerült elfogni. A patراسi börtön zsufolásig megtelt és naponta új meg új tömegeket szállítanak be.

A fogház felé

Még végig megyünk néhány borzalmas korcsmán, felturunk egy pár halászladikot, aztán elindulunk a fogház felé. A csoportban a Levante fantasztikus szemete: rongyos rosszindulatu görögök, szakállas törökök, albánok, olaszok, arabok és két kínai. Vinnyogva jajgatnak, de senkisémm ügyel rájuk. Megyünk a fogház felé.

Két nő van az elfogottak között. Az egyik még fiatal és arányban csinos, a másik szörnyen öreg. A rendőrök jól ismerik őket. Mindkettő ugyanazt a mesterséget folytatja és a fiatalabb eddig tizennégyszer, az idősebb több mint huszszor volt büntetve. Tulajdonképpen

regáti románok

és büntetésük leteltével mindig kitoloncolják őket az országból, de visszaszöknek. Csak Patrasban érzik jól magukat... A fiatalabbnak hatalmas aranyláncok lógnak a nyakán: a vagyona. Egyszer már majdnem meggyilkolták érte — meséli az egyik tiszt — és csak úgy menekülhetett, hogy ő gyilkolta meg merénylőjét. Akkoriban két évet ült a dolog miatt.

Borzalmak présében

A fogház! Egyemeletes, szomorú épület. Ablaka nincs, néhány hatalmas, ablaknyílásba vasalt rács helyettesíti. Aki valaha látta a patراسi fogházat, az életében nem felejtja el.

Hat-nyolcnégyzetméteres szobában huszatharmincán összezsufolva, mint az állatok. Ha új szállítmány jön, azt beterelelik a kapun és a portás jóindulata szerint osztják be az egyes szobákba. Minden emberi funkciójukat itt végzik el, a nyilvánosság teljes ellenőrzése mellett. Mert az alacsony nyílásokon akárki beláthat és nem kell különös engedély a patراسi foglyok életének megvizsgálásához. Az arra haladó idegentől üvöltve kérnek alamizsnát és mint valami rémlátomány, nyulik ki a rács mögül a lesóványodott, csontos kezek légiója. Az épület előtt egykedvű görög katona áll, nem törődik vele, akár adnak a foglyoknak valamit, akár nem. Jelenleg több mint háromszázan vannak összezsufolva a patراسi fogdában, a civil-

**IZLÉSES, OLCÓS NYOMTATVÁNYOK
és RUGGYANTA-BÉLYEGZŐK**

LOVROV & Co. NYOMDÁBAN
készülnek Aradon, a városházával szemben

záció és emberiség szégyenére. Megkérdezem az egyik tisztótól, mi a véleménye erről a borzalmas tanyáról. Vállat von: — Hja, Görögország nem gazdag és a csirkefogóknak kevés jut! — mondja, aztán elfordul. Nem érdekli az egész.

Mire visszatérünk a városba, már nagyban mozog az élet. Mezitlábás, Girardi-kalapos emberek szaladgálnak az uccákon, kétméteres kerekű kocsik robognak, itt-ott egy autó száguld és az egyik téren, amelyiken négy mozgóképszínház épült, szakállas görög papa éktelenül veri a gyereket. Itt az ősz, mégis rengeteg a légy mindenütt, a mészárszékek és élelmiszer üzletek áruin úgy fekszenek, mint valami takaró. Keleti piszok, meleg és a legrémesebb elhanyagoltság. Fürdő egy sincs, de mozi az két tucat is van! . . .

Hellász — messziről

A hajón fehércabátos stewardok éppen tizórait szolgálnak fel. Amerikai lányok flörtölnek, nevetgélnek. Ki sem szálltak a hajóról, nem érdekli őket Hellász. Nézik a tiszta, szép, elegáns hajóról az alacsonyan szálló báránnyelűkbe burkolt hegyeket és édeskeveset törődnek azzal, hogy mi van egy mérfölddel kijebb.

És csakugyan: milyen szép innen, a civilizáció legrafináltabb alkotásáról nézni a klasszikus vidéket! Most megint szép minden és megint lehet a görög mondákra gondolni.

B.—I.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Bubika keze

Eredetileg nem volt rajta semmi figyelemreméltó.

Reggel, felkelés után éppen olyan volt, mint bármely más kisgyerek keze. Volt rajta valami valószínűtlenül puha, selyembáronnytapintatu bőr, rózsaszínes-fehér színekben tartva, imitt-amott némi fénnel, annak a vajnak következtében, amelyet a vajkiflijére kentek, de amely valahogy kicsuszott a kifliből a kézre.

Mondom: olyan volt, mint bármely más kisfiu keze.

Hanem azután, a délelőtt folyamán, kezdett mindig érdekesebb és izgatóbb külalakot öltetni. Először is a körmei vesztették el unalmasan rózsaszín jellegüket, de különösképpen az a köznap fehér szegély tűnt el a szélükről, amely már a természetből se arra rendeltetett, hogy egy köröm díszét képezhesse, mert, ha ez így volna, akkor nem vágnák le mindig azzal a kellemetlen görbe ollóval.

Valószínűleg ennek az igénytelen, sőt érdektelen fehér szegélynek szépítését célozta az a kis földkaparási művelet amelynek következtében egyrészt két virágcserep földje alkalmaztatott bele egy régi vasuti játék-kocsiba, mert az

most szén, amit szállítani kell a kisvasuttal, másrészt azonban a körömszegély lett szép koromfekete, úgy, hogy a körömök azt a jelleget kezdték ölteni, mint egy-egy kis rózsaszín gyászjelentés, fekete kerettel.

Majd a köröm rózsaszínje is lilává szépült, mert éppen kéznél volt egy üveg lila tinta, hát ki kellett próbálni, hogy milyen gyorsan szárad az olyasmi egy körmön? Hát elég gyorsan száradt.

Ámbár korántsem olyan gyorsan, mint például a tenyéren, ahová pedig nem is szándékosan került, hanem csak véletlenségből, ugyanis úgy volt a dolog, hogy az idősebbik gyermek mulhatatlanul szükségesnek találta ráírni az ablakpárkányra, hogy Arad, de akkor abbahagyta, mert jött egy öntözőautó, amelyet meg kellett nézni és akkor mindketten hirtelen az ablakpárkányra tenyereltek, Bubika éppen bele a még nedves Aradba, amely ez okból a tenyerére nyomódott, szép, fordított betűkkel, hogy darA.

Ugyanilyen szándéktalanul került városunk nevének tükörképe mellé némi szurok, ugyanis most aszfaltozzák az utcát és az ember felvett egy olyan kis darab gyönyörű, csillogó fekete kavicsot és hazahozta és azt igazán nem lehetett tudni, hogy mikor az ember játszik vele, akkor ráolvad a kézre.

A zöldszinü szlőjddel már egy kissé másképpen áll a dolog. Az se került ugyan szándékosan a tenyérre, de viszont az egy negyedórai komoly és hasznos munka eredménye volt, mert a szlőjből sárkánykigyó akart szobrászolódni, de inkább olyanra sikerült, mint egy hajó, ámbár egy kicsit a sashoz is hasonlított és ennél fogva rögtön ki is próbálták, hogy hogy néz ki, mikor éppen repül, hát nagyon szépen nézett ki, csak véletlenül kirepült az ablakon, egy bácsinak a fejire, aki azt nagyon csodálni kezdte.

Hát így került a kézre egy kis zöldszinü szlőjd, meg azonkívül egy kis piros is, mert abból lett volna a sárkánykigyó nyelve, illetőleg a hajó kormányja, jobbanmondva a sas csőre.

Az ujjak tövében az a kis hófehér rész attól került oda, hogy nem lehetett tudni, hogy a frissen mázolt ablakrács még mindig fog, viszont amikor az ember jó gyerek akart lenni és leakarta dörgölni a kézről, akkor a festék nem jött le, csak a padlótól, amelyhez hozzá lett dörgölve, az egész tenyérre valami olyan fényesszürke, csiszolásszerű réteg került, mindeme foltok fölé, zománc gyanánt.

A kéz hátán mintegy tiz-tizenöt kéken nyomott betű ékeskedett, ugyanis a nagyobbik gyermeknek van egy kézi-nyomdája és mielőtt az ember rányomja a betűt arra a

Ruhák, kabátok festése és vegytisztítása uj gépekkel a legmodernebb eljárással legszebben és legolcsóbban

Hoszpodárnál v. Telek-
ucca 13 sz.

drága papirra, hát ki kell próbálni a kéz hátán, hogy jól fog-e és már a nagyobbik gyermek keze tele volt próbálva, így került néhány betű a Bubika kezére is, mint egy áldozatkéz testvér szolidaritásának bizonyítéka.

Ja igen és mindegyik betű köré egy kis kör, tintával rajzolva, ez már nem volt egészen szükséges, de viszont Bubika érezte, hogy nagyon érdekes lesz, hát az is lett.

Na midégy, elég az hozzá, hogy ez a kéz, amely e pillanatban már olyan káprázatos színekben pompázik, mint egy indiánfőnök, midőn harci ösvényen jár, sajnos, nem maradhat egész nap ilyen érdekes és mutatványszámba menő.

Ugyanis jön a tizórai és akkor ezt az egész szépséget ledörgölik, kefével.

Hát nem kár?

n—n

Hölgyeim és uraim,

— heti hireinket közöljük

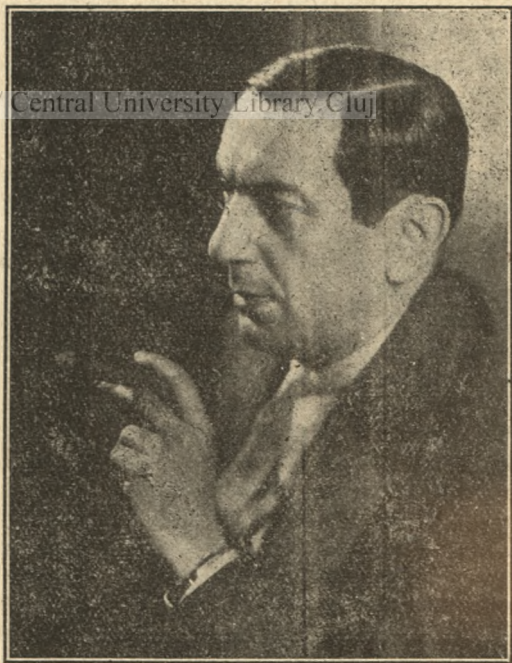
— A nyomorenyhítésre adakozók között nem látjuk se Morganékat, se Kreugeréket. A város vezetőségének fel kellene hívni figyelmüket mulasztásukra, mert bizonyára „jóindulatu” tévedésről van szó.

— *Más.* Hamis játékon értek egy diplomás aradi urat az egyik klub játszótermében. A leleplezést nem lehetett kimagyarázni.

— *Más.* Rosita Moreno, a Paramount szépséges művésznője, dedikált fényképeket küldött Stefanuț Sabin dr. főjegyzőnek, a városi mozgószínházak vezetőjének.

— *Más.* Tábori Emil „Kis Komédia” társulata nem válik nagy dicsőségére a magyar kulturának. Az ilyen művészietlen alakulatok bejövetele elé

sehol nem gördülnek akadályok, — a komoly külföldi

Ernst Lubitsch

Paramounték világhírű rendezője, elmaradhatatlan szivarjával

művészek azonban kálváriát kell járjanak a játzsási engedélyekért.

— *Más.* Egy ismert aradi elvált uriaszony kártérítési pert indított egy még ismertebb aradi kereskedő ellen, akivel „Régi álom“ jelige alatt kötött ismeretséget, — különféle ígéretek be nem tartása miatt. A részletek nem tartoznak a nyilvánosság elé.

— *Más.* Időt és fáradságot nem kimélve dolgoznak a rémhírterjesztők. Bankok, vállalatok, tekintélyes kereskedők kell felvegyék a harcot a háboru utáni idők legelvetemedettebb, legsötétebb ellenségeivel, a felelőtlen pánikkeltőkkel szemben.

— Hölgyeim és uraim... heti hireink közlését befejeztük.

Speaker.

Még nem késett el

a szerencsés alkalomtól, hogy kinlódás és fáradság nélkül egy csapásra gazdag ember legyen. A Zsidó Kórházegyesületek sorsjátékának most folyó huzásában

közel hárommillió lej

kerül kisorsorsolásra és valamennyi nyeresemény azonnal, készpénzben lesz kifizetve. Minden sorsjegyvásárlónak a legkomolyabb esélye lehet arra, hogy egy 100 lejes sorsjeggyel megüti a főnyereményt és így

százért egy milliót nyerhet könnyű szerrel.

A nagy nyereseményekre, így az egymillió főnyereménvre és a 200.000 lejes nyereseményre csak ezután kerül még sor. Ne habozzék tehát, hanem siessen, vegyen száz lejért egy Zsidó Kórház sorsjegyet, mert önmaga ellen vétkezik, ha elmulasztja ezt a ritkán kínálkozó alkalmat. A nyeresemények kifizetését Erdély legnagyobb bankja, az ERDÉLYI BANK ÉS TAKARÉKPÉNZTÁR R. T. CLUJ garantálja.

Legközelebbi huzás november hó 15.
Kapható Koch Dánielnél és az összes dohánytözsdékben.

Vegyen Zsidó Kórház sorsjegyet!

Színházi körkérdés

— Nem vehetsz a kezedbe se hazai, se külföldi ujságot, hogy ne találj benne cikket a színházi válságról. Sőt már nem is cikkek, hanem cikksorozatok jönnek egymásután. Körkérdés: mi lesz a színházzal? Nyilatkoznak az összes írók, színigazgatók, rendezők, színészek, ügynökök, szabók, fodrászok, színlapragasztók. Mindenki nyilatkozik: a daraboktól kezdve a jegyek áráig. És én nem tudom, mi jön ki ebből a sok bölcs és okos nyilatkozatból, mert rám nézve eddig nem derült ki semmi.

— Nyilatkozatokból még sohasem derült ki semmi. Az sem, hogy tele van-e a színház vagy üres. Erről különben még az sem győződhetik meg, aki jelen van az előadáson. Láttam én már olyan üres házat, ahol elég tisztességes volt a bevétel s olyan teli házat, amelyre sulyosan ráfizetett az igazgató. En azt hiszem, a színház olyan mint a nő. Sohasem lehet bizonyosat tudni róla, — és igen gyakran csal. És a színházhoz éppen olyan kevésbé értenek, mint a nőhöz.

— Én csak egyet tudok, ami nincs benne sem a körkérdésben, sem a körfeleletekben. Nem veszik észre, hogy a világ megváltozott. Nemcsak a háboru utáni világ. A szinkázakra nézve már a kis háborukkal kezdődött a világ átváltozása. Gondold meg: huszonöt évvel ezelőtt, ha a bácsületes, polgári lények szórakozni vagy üdülni akartak, erre a farsangi bálakon kívül egyetlen lehetőségük volt: a színház. A cirkusz nyári multság volt, orfeumba, kabaréba nem jártak a családok, fiatal lányokat még operettbe sem vittek, csak is drámai előadásokra, rádiónak még hirt sem volt, a színház ugyszólván versenytárs nélkül állott egy boldog világ közepette, ahol a vidéki direktorok vagyonokat szereztek, bár akadt olyan vidéki primadonna, akinek 10.000 forint volt az évi fizetése. Amellett színházba járnai nemcsak multság vagy szórakozás volt, hanem ugyszólván társadalmi kötelesség. Lehetetlen volt bizonyos darabokat meg nem nézni, de a nagy, muló szezon- és divatsikerek mellett egész csomó standard-darab volt,

A nevet
kötő sz
Chevalier
Colbert Ja
lie Rugg
Miria
(P)

amely évekig, sőt évtizedekig kitartott a műsoron, mint egy jó angol ruha, vagy egypár amerikai cipő. A színház a jó társaságnak második otthona volt, állandó életszükséglete, vágyainak, álmainak és világszemléletének legtermészetesebb és legnélkülözhetetlenebb kifejezése. És ma? . . .

— Körül van véve konkurrensekkel. A mozi, a hangosfilm, a sport, a tánc, a bridge délután, este és éjszaka. Boldog békeidőkben a bukott darabnak is volt legalább két táblás háza, az első két vasárnap, ma a sikeres darabnak is alig van táblás vasárnapja, — mert a vasárnap . . . már az is konkurrens a színháznak . . .

— A színháznak nincsenek konkurrensei, a színháznak csak ellenségei vannak, mert amiket felsoroltál, az csupa ellenség, egyelőre diadalmas ellenségek, akik e pillanatban versaillesi és trianoni páholyokban ülnek és diktálják a színháznak a békeszerződéseket . . .

— Azt mondja itt egy színházi Konrád, hogy baj van a darabokkal . . . nincsenek darabok . . .

— Ez a legnagyobb ostobaság, amit életemben olvastam. Azt mondja, ha darab van, van közönség. Tudod, ez olyan utszéli igazság, amelynek az ellenkezője még igazabb, csak nem épp oly utszéli. Én azt mondom: ha van közönség, van darab. Jólakott ember a legfinomabb ételeket is félretolja, éhes ember mőhon nyul minden után és talál olyat, ami izlik neki. Hogy mi a jó darab, nagyon relativ kérdés. Ha megnéz az ember tiz, husz, harminc év előtti nagy tömegsikereket, sokszor a fejét csóválja és nem bírja megérteni, mi volt a titka a nagy sikernek. Semmi egyéb, minthogy a közönségnek étvágya volt és abból, amit eléje raktak, kiválasztotta, ami legjobban ízlett neki. A legtöbb sikernek ez a nyitja s nem a jó darab. Egyébként ennek az egész jódarab-elméletnek legjobb cáfolata a hangosfilm, amelynek legnagyobb sikerei sikertelen szindarabokból állanak elő. A vásznon, laposan és szürkén, géphanggal és gépzenével vagyont jelentenek, ma olyan alkotások, amelyek szinpadról alig, vagy sehogysem érdeklík a közönséget.

— És mit gondolsz, mi az oka ennek?

— Hogy én mit gondolok? Én semmit sem gondolok,

nagy
aurice
lette
Char-
fent
s

mert nincs itt mit gondolni, vagy meggondolni. A hangos-film mostani fölülkerekedése a színházon, két fontos és ismert dologból magyarázható Egyik a divat, másik a tőke. Most a hangos-film divatját éljük s azzal, hogy divatot mondok, már azt is kimondtam, hogy itt nincs szó hosszú életről. Ez a cifrababa és a rongybaba vilagrögténelmi keretek. A gyerekek a nagyanya hoz egy cifra, aranyos bábút, a gyerek majd kibujik a bőréből nagy örömeiben, két nap múlva a sarokba veti a ritka gyönyörűséget, amely őt minden vitalitásától, fantáziájától és emberi tevékenységétől megfosztja s visszatér a rongybabához, amelyet ő maga fércel össze s amely élő és drámai éppen azért, mert a saját aktivitásából született a világra. Élni legtöbbször annyira, mint dramatizálni saját magunkat s a színház azért örök szimbóluma az emberiségnek, mert dramatizálja az ő életét. Csakhogy amíg a nagyközönség egy muló divattal szemben megint ráeszmél egy örök igazságra, abba néha beletelik egypár esztendő s belepesztul egypár — százezer egzisztencia. Mert ez az élet.

— S mi van a tőkével ?

— A tőkét is dirigálja a divat s a legnagyobb baj itt fészkel. A nagytőke ma lehetőségeket lát a hangos-filmben s csak kockázatot lát a színházban, mert a színháznak egykori nagy ereje, a mai viszonyok között — katasztrófális gyöngesége, ami az egész dologban a legszomorubb és legveszedelmesebb.

— Most mire gondol ?

A hangosfilm nemzetközi vállalat, a színház nemzeti és hazai intézmény. A hangos-filmnek hóna alá nyul a nemzetközi tőke. az idegen beszédet hazai felirásokkal csempészik be a nemzeti nyelvterületre, a színészeket magukat, főkepp a világszerte ismert film-sztárokat mindenütt lehúzzák a maguk nemzeti szinpadjáról, gyerekesen primitív szövegekkel és párbeszédekkel lehetségessé teszik, hogy a francia színész angolul, a német franciául, a magyar színész mindenféle nyelven játszó. A mai műveszi világhelyzet az, hogy két szélsőség kapott lábra, a készpénzzel fizető nemzetköziség és a tőkétlen patriotizmus és a késhegyig menő versenyben mindakettő annyira elzárkózik a maga szoros várába, hogy a kozmopolitasság és hazafiság egykori helyes és biztos egyensulya teljesen megbomlott, a nemzeti irány szűkkeblű lokálpatriotizmussá csenevészedik, a nemzetköziség a világvárosokban jellegtelenné és gyökértelenné vált témák és alakok gépszerű kialakításában keresi a maga üzlet; hasznát, úgyhogy ettől a versenytől magától semmi életképes eredményt nem lehet várni.

— És mi ebből a végső tanulság ?

— Az nincs. A problémák maradnak úgy, ahogy voltak. A színház, — a legjobb és legigazibb értelmében — nemzeti erő, — a fenntartása nemzeti feladat, a hangos-film divatjának idején százszorta inkább az, mint volt a multban. Bécsben már kezdenek eszmélni, most, hogy a híres bécsi állami színházak olyan súlyos válságba kerültek Kezdik belátni, hogy a nemzeti és műveszi színházak fenntartása csak úgy lehetséges, hogy a nemzetközileg berendezett hangos-film és a Rádió — a maguk

MEGNYILT

a

GOLDHAUS

Látogassa meg
vételkötelezettség
nélkül áruházunkat

**BULEVARDUL REGELE FERDI-
NAND 11 — JÓZSEF FŐHERCEG UT**

hasznának egy csekély részét, (mert hiszen a színházak nélkül ők sem élhetnének) — méltányos adó alakjába beszolgáltatás az állampénztárba, azzal a rendeltetéssel, hogy a századok óta bevált nemzeti színházak megmaradhassanak, mert ha ezek a színházak nem tarthatók fenn, a hangos-filmnek és a rádióknak is hamar befellegzett. Mert az csak bizonyos, hogy reprodukálni, gépbe szedni, mechanizálni csak azt lehet, ami van, — és nem azt, ami nincs.

Jack Oackie, a Paramount kiváló vigjáték-művésze, aki egymaga garantálja a filmek sikereit, amelyekben játszik

— És a körkérdés?

— Ez nem körkérdés. Ez körforgás. Circulus. Circulus vitiosus, Ha nem segítenek a színházon, — tönkre fog menni a hangos-film is, a rádió is — amelyek ma eltudják hitetni a világgal, hogy ők eredeti életet

élnek. Pedig ez a legnagyobb színpadi illúzió. —i—r.

Hangos rádió-mozi Romániában

Az Erdélyi Élet alkalmi tudósítójától. Amerikában, Lon-

donban és Berlinben már régóta kísérleteznek az úgynevezett rádió-mozi rendszerezésével. A rádió-mozi a rádióknak és a távolbalátó készüléknek egyesítése, vagyis egy olyan készülék, amelynek segítségével egy központi leadóból közvetített előadást bárki lakásán nemcsak láthat, hanem hallhat is.

Bukarestbe idézik Ardenne Manfréd német mérnököt, akinek hangos televíziós találmánya nagyjelentőségű e téren. A mérnök azért megy Bukarestbe, hogy illetékes körökkel tárgyaljon a hangos televíziós stúdió felállítására vonatkozólag. Munkatársunk beszélt Ardenne-nel találmányáról.

Az istenek kegyeltje . . .

Maurice Chevalier (Paramount) a „Nevető főhadnagy”-ban

— A távolbalátási kísérletek már igen régiek, de gyakorlati megvalósításuk eddig még nem igen sikerült. Most az eddig fennállott technikai nehézségeket sikerült kiküszöbölnünk, úgy, hogy már képesek vagyunk rendes, úgynevezett játékfilmeket is közvetíteni, természetesen hangosan.

— Kísérleteimet a Rádió A. G. D. S. Loewe társasággal folytattam és állíthatom, hogy az a készülék, amelyet előállítottak, már teljesen alkalmas a széles tömegek számára való használatra. Sikerült kiküszöbölnöm azt a hibát is, amely eddig megakadályozta a távolbalátó készülékek népszerűsítését.

Ez a hiba a készülékek tuldrága volt. Az új távolbalátó készülék nem kerül többbe, mint egy jobb egyszerű rádió. Az új tervünk, hogy a rádióhoz hasonlóan egy központi képleadó stúdiót állítunk fel minden városban s innen továbbítjuk előfizetőinknek a képeket, amelyek természetesen a hanggal egyidejűleg futnak. Egyidejűleg nincs szó arról, hogy hosszú filmdrámákat és film vígjátékokat közvetítsünk, hanem csak arról, hogy a publikum, amely ilyen távolbalátó készüléket beszerez, odahaza lakásában kényelmesen nemcsak láthatja, hanem hallhatja is az aktuális híradószerű felvételeket. De még ennek a rendszernek a bevezetése sincsen közvetlen kiküszöbön. Most csak az előkészítő tárgyalásokat folytatjuk le, s reméljük, hogy rövidesen az egész világon elterjed a hangos távolbalátó készülék, mint ma a rádió.

Maurice Chevalier
a „Nevető főhadnagy”-ban

Kiket ismernek legjobban ?

Az egyik amerikai lap kísérletet tett arra vonatkozóan, hogy kiket ismernek legjobban Amerikában? Chicagót választotta ki a kísérlet színhelyéül, mint ahol leginkább érvényesül az egész birodalomra nézve az átlag. Százhuszonöt név szerepelt a listán s kétszáz címzettől kértek választ. A megnevezett emberek közt voltak filmsztárok, gangsterek (haramiák és szesz-csempészek), atléták, politikusok, zenészek, nagyvállalkozók, színpadi színészek, rádiósok, hirlapírók, filmrendezők.

Első helyre került be John Barrymore és John Crawford. Mindkettőre minden válasz helyesen elmondta, hogy filmsztár. Már Al Capone csempészkirályról és Lupe Velez filmsztárról csak 198—198 válasz nyilatkozott megfelelően. Billie Dove, Rutk Chatterton, Marlene Dietrich 196—196 helyet jelzöt kapott. Ann Hardingot csak 192 választandó ismerte el helyesen, de ez is szép eredmény, amikor Benito Mussolininek csak 190 helyes válasz jutott. Ethel Barrymore csak 180 jó választ kapott.

A titokzatos asszony — X - 27 (Marlene Dietrich, Paramount) — Az aradi mozgószínházak műscrából

Bernard Shawt 154 kérdezett ember ismerte. Volt, aki színésznek, angol politikusnak mondta. Albert Einsteinről, akinek 164 helyes válasz jutott, azt is mondta valaki, hogy hegedűművész, azt is, hogy filmrendező. Yehudi Menuhin-ról, a fiatal hegedűművészről, akit csak hetvennégyen ismertek, azt is irták, hogy indus herceg, hogy rabbi, hogy a világ legöregebb embere, jövendőmondó, zsidó színész. Hohenzollern Vilmost pilótának, németországi elnöknek, német gyárosnak mondták. A verseny első kilenc győztese mind filmes volt, Al Caponet kivéve.

Frank Borzage, a híres rendező, a névsornak, majdnem a végére került. Csak 190 ezrelék a népszerűsége, holott Roxyé

650 százalék. A Ringling fivérek, Barnum utódai, 960 százalékkal büszkélkedhetnek. Vilmos excsászár csak 96 helyes választ kapott, vagyis 480 százalékos, ami eléggé feltűnő. Mária román anyja királyné 155 helyes válasszal megelőzte Mary angol királyné 132 helyes választ. (A névsorban mint Queen Marie és Queen Mary szerepeltek.)

A kísérletet meglehetne ismételni valamely román városban is!

Korda Mária Párisban meg esküszik egy Teleki gróffal

Korda Mária, Korda Sándor elvált felesége, néhány hét óta Párisban tartózkodik. Szorgalmasan tanul franciául, mert rövi-

A titokzatos asszony — X - 27 (Marlene Dietrich, Paramount) — Az aradi mozgószínházak műsorából

desen fel fog lépni a Trójai Heléna francia filmváltozatában. A művésznő a terveiről a következőket mondotta:

— Csak néhány hét múlva fogok hozzá a filmezéshez. Előbb egy sürgős családi ügyet kell elintéznem: férjhezmegyek. A vőlegényem, Teleki gróf, ugyancsak itt tartózkodik Párisban és rövidesen a francia fővárosban tartjuk meg az esküvőt.

— A napokban érkezett meg Londonból Eric Charell, a híres német revürendező, aki legutóbb „A kongresszus táncol” címen filmet is rendezett. Charell-lel is tárgyalásokat folytatok egy új filmre vonatkozóan. A legfontosabb egyelőre, hogy tökéletesen megtanuljam a francia nyelvet. Hibátlanul beszélem a franciát, de még mindig idegenszerű kiejtésem van és ezért francia filmen csak idegen asszonyokat alakíthatok.

Kombine= Hálóing=

modern kivitel,
— olcsó ár,

RUTTKAY & BOTYE

C É G
A R A D

A színház munkája huszonnégy órán át

Sokan nem tudják azok közül, akik este beülnek a piros plüssös szőlyékbe, vagy a kényelmes, diszkrét páholyok mélyére

Georg Bankroost, a nagyjövőjú Paramount művész, ahogy őt az ismert amerikai karrikaturista — Lewis Stone — látja

s végig néznek egy színházi előadást, hogy milyen rengeteg emberi és gépi munka eredménye az a három óra, amelyet a „nagyérdemű közönség” végigélvez, vagy kérlelhetetlen kritikájával lesújt s egyszerűen bukkognak jelenti ki.

De a színházban nemcsak három órán át folyik a munka. Alig van a napnak olyan órája, amelyben nem dolgoznának, vagy harcolnának a sikerért.

Öt órakor hajnalban ér véget a színház éjszakája, amikor a nappali portás átveszi a szolgálatot a házi tűzoltóktól, akik egész éjszaka virrasztva, megálás nélkül járják körül a színház

helyiségeit, szinpadot, nézőteret, öltözőket, a zsinórpadlást a földszintig, az íródáktól a műhelyekig. Figyelik, nincs-e baj valahol

egy titkon elszívott cigarettá, egy könyvemlően eldobott gyufaszállal, egy hibás szerelés miatt előálló rövidzárlattal s már izzik a fa, lánggallobban a piros, füstöl a vászon és itt a tragédia, ég a színház. Sok veszedelmet háritottak már el a házi tűzoltók, akik mindent ellenőriznek s akiket elmés óraszerkezet ellenőriz.

Hat órakor indul az élet, megjelennek a takarítóasszonyok s hozzáfognak a tisztogatáshoz. Íródák, öltözők, nézőtér, szinpad, társalgók, folyósók leporolása, ablakok, kilincsek, rézrudak tisztogatása nagy munkát ad naponta reggel hat órától délig. Tíz, tizenkét asszony dolgozik, surol, söpröget, törölgöt hat órán át egy főtakarítónő felügyelete

Carole Lombard, a Paramount gyönyörű sztárja, akit a napokban eljegyzett William Powell az ismert filmművész

mellett. Hét órakor megjelennek a diszletmunkások, akik a diszletmester irányítása mellett hozzákezdenek az aznapi próbák és előadások diszleteinek előkészítéséhez. A diszítők egyik csapata a zsinórpadráson dolgozik. Ezek eresztik le és huzzák föl a kötelekbe kötött diszleteket, háttereket, horizontokat, ezek kenik és javítják a zsinórpadrás szákszámramenő csigáit, amelyekben a kötelek szaladnak. Közvetlen főnökük a zsinórmester.

Nyolc órakor megérkeznek a festők, kasirozók, szabók és szabónők. Pár

perc múlva már törlik, keverik a festéket s órák alatt palotasorokat, parkokat, hegyeket-völgyeket varázsolnak a szürke vászakra. A másik

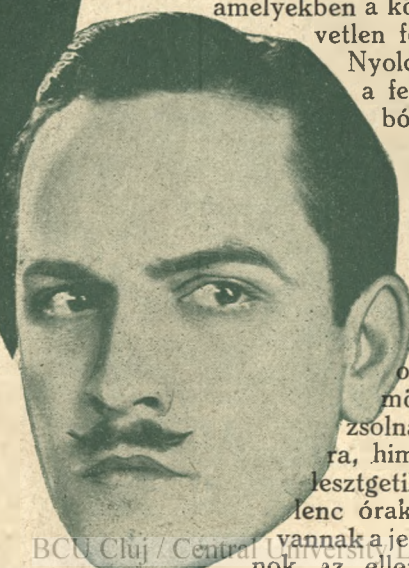
műhelyben csattog az olló, szabják a kosztümmöket, völgyeket varázsolnak a szürke vászakra,

himezik a selymeket, illesztgetik a szalagokat. Kilenc

órakor már szolgálatban vannak a jegyelőkészítők, a gondnok, az ellenőr, a pénztáros, a

gazdasági főnök s az egész gépezet főnöke: a titkár. Megérkezik a posta, amely nemcsak szerelmeslevelet hoz a színésznek és színészek részére, hanem sokszor hozza a felszólítólevelet és

Fredric March
a legújabb hollywoodi csillag

Ruth
Chatterton,

a Paramount
dédelgetett divája

letiltásokat is. A próbák is kezdődnek. A rendező már korábban megjelenik s rapportra rendeli a kellékeseket, butorosokat, a diszletfestőt, a főszabót, főszabónőt. Intézkedik, határoz, pöröl. Veszekszik a tervezővel, a gondnokkal, a bevásárlókkal. (Folytatjuk)

FILMHIREK

Homunculus. A háborus éveknek ezt az egyik legnagyobb sikerű fímdarabját ismét műsorára tűzte az egyik előkelő berlini filmszínház. A darab a mozinak Harminc éves a német film című ciklusa alkalmából kerül ismét előadásra.

Hansi Niese új filmje. Otto Ludwig Premiüger, az ismert nevű Reinhardt rendező most fejezte be első hangos filmjének rendezését, amelynek címe: A nagy szerelem. A film főszerepét Hansi Niese játssza. Rajta kívül Attila Hörbiger és Betty Bird jutottak nagyobb feladathoz a filmben.

Filmbetiltás, mint idegenfor-

galmi tényező. A Saar-vidéken a hatóság betiltotta a nagy sikerre bemutatott háborus filmet, amely Verdun Douamont nevű erősségének bevételét vitte vászonra. A film betiltása következtében a Saar-vidék határlakosai tömegesen keresik fel Zweibücket, ahol a mozi pénztárába sokkal több frank folyik be, mint márká.

Henny Porten új filmje. Henny Porten, a népszerű filmszínésznő saját vállalkozásában Ujza, porosz királynő címmel filmet készített, amelynek főszerepét természetesen ő maga játssza. A filmet Carl Froelich rendezte; november végén mutatják be Berlinben.

AZ ARADVÁROSI MOZIK

ELŐZETES JELENTÉSE

Férjembarátnője. (Én csalog, te csalsz, ő csal)

Nagyszerű humoru vígjáték, száz százalékos német hangosfilm, a kitűnő Lucy Englisch, a remek Arthur Roberts és a hallatlanul ügyes és tehetséges Fritz Schulz gondoskodnak egészséges és kifogyhatatlan humorakkal arról, hogy a nézőtérben egy pillanatra se szüneteljen a jókedv és a nevetés. Mellettük a legjobb színjátészó gárda pompás együttese lendíti a legnagyobb siker felé ezt a példátlanul jóízű játékot.

Egy kilengő férjről van szó a darabban, aki mellett ott áll a sógor, aki példás házaseletű, annyira példás, hogy a felesége nem is bánna, ha egy kicsit, hogy ugymondjuk élénkebb volna. De a kilengő férj gondoskodik róla, hogy a sógornak megbomlassza egy kicsit a nyugalmát: az ő nevében udvarol egy táncosnőnek, a higgadt és némiképen butácska sógornak a nevét használja, a valamennyire ügyefogyott sógor nevében rendez be bájos kis lakást a táncosnőnek, aki aztán elképzeltetően kellemetlen szituációkba keveredik, mikor ennyi szabálytalanság derül ki róla. Ezek a félreértések adják a darab igen szórakoztató jeleneteit, ezek okozzák a viharos nevetetéseket, melyek mellett a rendezői ötlet kifogyhatatlan bőséggel árasztják el a filmet.

Dajos Béla zenekara játszik legszemélyesebben a Maxim mulatójában, ahol néhány igazi világláger is hallhatunk. A darab technikai előállítás a lehető legtökéletesebb, nagyszerű felvételek és remek hangleadás zavartalaná és teljessé teszik az élvezetet.

X. 27. — Marlene Dietrich

Seelinger Emil ezredes, aki a világháború idején az osztrák—magyar hadseregparancsnokság „K” osztályának vagyis a kémelhárító iroda főnöke volt, a X. 27 filmsláger megjelenésekor levelet írt Marlene Dietrichnek, a film kémnőjének. Ebből a levélből közöljük az alanti érdekes részletet.

Bonaparte Napoleon mondta egyszer, hogy „amíg gyálogtság, lovasság és a tüzérség a nyílt színpadon verelkednek, addig a háborus színpad kulisszái mögött rendszerint a kém-szervezet dönti el a győzelem, vagy vereség sorsát”. Ez a cinikus mondás több mint száz év múlva, a világháboruban is beigazolódott. Hányszor végződött kudarcral a legjobban előkészített és a legkedvezőbb körülmények között végrehajtott hadművelet is, mert a kém-szervezet hálói a miniszteri asztalokon keresztül a hadvezetőség legtitkosabb szobájába is elértek és a lövészárokból harcoló katonák ezreit fojtották meg. Színlelés, álarc, hazugság, család a kémkedés fegyverei. Olyan lényegesegek, mint az élő testben a lélek. Nem csoda tehát, ha ezen a téren a nők játszották mindig a főszerepet. És milyen nők állottak a világháború alatt a titkos szolgálat rendelkezésére. A keleti hadsereg nyilvántartásában két nagyhercegnő, tizennégy hercegnő, negyvenhét grófnő, bárónő szerepelt. Ezenkívül miniszterek, diplomaták, politikusok és tisztek feleségei, olyanok, akikről a kívülállók a legcsekélyebbet sem hitték volna el.

Ezek közül sokan voltak, ezer meg ezer jó katona halálát okozták. Hogy miért? Talán hazaszeretetből, talán bosszuvágytól, vagy csupán pénzért, arányért. A szép kémnők mindig Éva fegyvereivel harcoltak a férfiak ellen. Erotikának hívták azelőtt, most modernül és már kissé banálisan sex-appeal-nak nevezik. Ez a csábító fegyver azonban kétélű. Sokszor éppen az utolsó pillanatban változik át — szerelemmé. Ilyenkor azután maga a kémnő lesz az áldozata.

Ilyen kémnőt játszik Ön, Marlene Dietrich, mint X. 27. Megráz és meglep arcjátékának egyszerűségével, természetességével, mozgulatainak és beszédének finom hatásaival. Ez az Ön világot meghódító művészte, amellyel minden maszk nélkül át tud változni az előkelő urinőből orosz parasztasszonnyá, majd rutén cseléddé. És mégis meg kell halnia, mert szerelmes lesz az orosz tisztbe, aki ugyancsak kém. Ez a partner majdnem olyan kiváló, mint a művésznő: Mc. Laglen. És a harmadik ebben a filmben Josef von Sternberg, az író és rendező, Marlene Dietrich felfedezője. Nincsen egy sablonos ötlete sem. Minden élethű, természetes és hihető, ezt én bizonyíthatom legjobban.

Annak is örülök, hogy az amerikaiak rájöttek végre, hogy nem kell minden filmet happy end-el végezni. Ha olyan nőt agyonlőnek, mint Ön, az semmiesetre sem jó befejezés. Mi, osztrákok, mindenesetre megelégedtünk volna, ha börtönbe zárjuk, akkor pedig a forradalom után kiszabadult volna és itt élne közöttünk. Aminek nagyon örülnénk.

A koncert

Hermann Bahr komédiája a filmen nagyon érdekes alkotás. Irodalmi film. Páratlan a maga nemében. Csupa finomság, csupa apró ötlet. Nem olyan, aminek a nagytömegek örülnének, de kiváló csemege egy kultur ember asztalán, azaz lepedőjén. Az öregedő művész utolsó szerelmi kiruccanása a házaselet biztos berkeiből a hegyek közé egy fiatal asszonykával, amely rávezeti arra, hogy neki többet ér egy kényelmes papucs és egy jó szivar a legszenvedélyesebb ölelésnél is. A megértő hitves előre tudja ezt és boldogan fogadja vissza a művészt. Olga Tschehova egyik legjobb szerepét játssza ebben a filmben, Oskar Karlweis pedig méltó partnere. Mittler Leo rendezése változatossá teszi a sok beszédet, amely színpadról való átdolgozásoknál mindig kissé tulteng. Gyönyörű tájfényképek és hangulatos zenezámok tarkítják a művészi produkciót.

Ez a nagyszerű vigjáték másfélórán át jókedvre hangolja a közönséget. Egyik derüs jelenet követi a másikat s mire a film végét ér, a publikum a szereplőkkel éneklí a sláger refrént: „Du bist mein ja, du bist mein nein“-t. Ebben a filmben tehát minden van: Zene, ének, helyzetkomikum és csodálatos szabadtéri felvételek.

Az aradi színháziroda hivatalos közleményei

Szerdán, november 11-én este 8¹/₂-kor: Lámpaláz. (Operette újdonság 4-szer.) Sorozatszám 25. — **Csütörtökön, november 12-én** este 8¹/₂-kor: Victoria. Operetterepriz. Tompa Béla föllépése, Zöldhelyi Annával, Major Katóval, Nemes Mancival, László Andorral, Felhő Ervinnel. Bérlet 6 számú A.) Sorozatszám 26. — **Pénteken, november 13-án** este 8¹/₂-kor: Cs. Sz. K. (Csalódott Szerelmesek Klubja. Operette újdonság, először. A budapesti színházi évad egyik legsikerültebb, legbrilliansabb újdonsága. A legmodernebb táncok Tompa Béla föllépése Zöldhelyi Annával, Major Katóval, László Andorral, Felhő Ervinnel. Bérlet 7 számú A. Sorozatszám 27. — **Szombaton, november 14-én**: Román előadás. — **Vasárnap, november 15-én** d. e. 11-kor: Gyerme-előadás, nagyon olcsó mozi helyárrakkal: Az a huncut kéményseprő. (Újdonság, először. Énekes, táncos, látványos gyermekoperette. Sorozatszám 28. — **Vasárnap, d. u.** 5¹/₂-kor: Lámpaláz. (Operette újdonság. 5-ször. Rendes helyárrakkal. Sorozatszám 29. — **Vasárnap, e est** 8¹/₂-kor: Cs. Sz. K. (Csalódott Szerelmesek Klubja. Operette-újdonság 2-ször. Tompa Béla föllépése, Zöldhelyi Annával, Major Katóval, László Andorral, Felhő Ervinnel. Sorozatszám 30. — **Hétfő, november 16-án** este 8¹/₂-kor: Cs. Sz. K. (Csalódott Szerelmesek Klubja. Operette-újdonság. 3-ször.) Sorozatszám 31. — **Kedden, november 17-én** este 8¹/₂-kor: Cs. Sz. K. (Csalódott Szerelmesek Klubja. 4-szer.) Sorozatszám 32.

NŐI DIVATFELÖLTŐK LEGOLCSÓBBAN

PLESZ

központi ruhaáruházában kaphatók. Irányárak : L. 650, 750, 850.

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégebb, legolvasottabb és legelterjedtebb napilapja!

desgo selyemharisnya kis hibával 78 lejtől 85 lejig!
desgo" 40-es és 51-es hibátlan, prima 105 és 135 lej! Nappa
rkeztüü I. prima bélelt 185 lejtől! Kötött bélelt keztyük 38 lej-
!! Szvetterek 68 lejtől! Reform nadrágok, gyapju harisnyák
olcsóbb árban! Olcsó áraitról kérem feltétlen meggyőződni!

Bogyó A.

Strada Emi-
nescu elején.

Bármilyen vasuti jegy **legelőnyösebb**
és bármilyen vizum

A VAGONS-LITS-COOK

Utazási Világvállalat hivatalos menetjegyjero-
dájában a Minorita-palotában.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az Erdélyi Élet kizárólagos romániai elárusítója a „PALLAS” Lapterjesztő Vállalat CLUJ.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Egész évre . . . 600 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Ó-Romániában . . . 20 lei
Jugoszláviában . . . 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6. d.

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei.
Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féoldal 2000 lei.

megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendőek vagy bármelyik hirdetőirodáján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetésoldalon 6 lei négyzetcm.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegzeti részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb.

megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendőek vagy bármelyik hirdetőirodáján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetésoldalon 6 lei négyzetcm.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegzeti részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Az aradi villanygyár

titokzatos kenőcsöt használ az árcsökkentési akciók ellen

Hosszu évek óta tapasztalhatjuk, hogy ebben a szomorú városban minden olyan akció elsúlyed a kicsinyes egyéni érdekek szennyes mocsarában, mely a villanygyár ellen irányul. Arad jobb sorsra érdemes polgársága, — vállalatok, iparosok, kereskedők, ezer sebből vérző magánosok hiába kilincseltek, deputációztak a város mindenkori potentáltjai előtt, — célt sohasem értek el, — a villanygyár rendíthetetlenül, magabizón állta a tehetetlenek ostromát.

A gyár ellen azelőtt is felmerültek panaszok, de anynyi soha, mint amióta az Uzinele Electrica vette birtokába. Félelmetesen sötét mellékucckák, hasznavehetetlen, hibás órák, romlott, elhanyagolt kábelvezetékek, könnyörtelenül felsrófolt áramdíjak, cézáromániás diktatura, tudatlanság, nagyképűség és a törvények semmibevevése jellemzik ezt a mindenre elszánt vállalatot, mely

nyílt titkot csinál abból, hogy kezében tartja a különféle pártok számottevő vezetőit. Nem tagadja azt sem, hogy magas kedvezményekben és állandó jutalomban részesíti mindazokat, akiktől

BCU Cluj / Central University Library Cluj tartania kell

s erre való hivatkozással hárit el minden árleszállítási kísérletet.

Az Erdélyi Élet évek óta folytatja a harcot az aradi villanygyár ellen. Lemondott kedvezményeiről, nem rettent vissza fenyegetésektől, csak azért, hogy a gyár több oldalról felhizlalt vezetőivel szemben szóhoz juttassa a város kizsákmányolt polgárságát. Azokat a szegény tüdőbeteg asszonyokat, akik egy falat kenyérért éjszakánként kivarrják a szemüket, — az éjjel-nappal robotoló kisiparosokat, akiknek ajtajai előtt nap-nap után dobgyakorlatokat végeznek az adóvégrehajtók, — a szemérmes napidíjasokat, akik esti könyvelést vállalnak, hogy kilónként vihessenek haza meleget beteg gyermekeiknek, — és mindenkit, aki rettegve várja a kikapcsolás rémével járó hóvégi villanyszámlákat, miközben a gyári vezérkar gondtalanul, kétesértékű győzelmi mámorban, érzéketlenül az események iránt, átözsöli a történelem legválságosabb, legszörnyűbb napjait.

Az Erdélyi Élet a háta mögött felsorakozott, végsőikig elkeseredett tömegtől támogatva — nem félre vezetve a tegnapi ötven banis redukciótól, — türelmesen folytatja küzdelmét az aradi villanygyár ellen s elkövet mindent, hogy a fogyasztókból szipolyozott vérkábulatából magához térítse ezt a sötétséget terjesztő közvágóhidat.

g. ö.

az árak olcsók — minőségeink változatlanul jók!

SOLDSTEIN LAJOS

DIVATÁRUHÁZA

Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-uca) No. 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátkutnik, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye!

Szaküzlet optikai és finom solingeni aczél-
árakban: boretvák, oilók stb.

K Ö S Z Ö R Ü L D E,

Orthopaed készülékek és műlábak készítése.

Tejnor Ferenc és Tsa

Optikus és késműves. Arad, Piața
Avram Iancu Szabadság-tér No. 21.

Goodrick

gummik lerakata

UNIVERSAL-AUTO

Herzfeld B.

Piața Avram Iancu 4. Telefon 321.

Aradi bel-
és külvárosi
mal a Petrán

magánházak - bérházak

adásvétele ügyében
forduljon bizalom-

mal a Petrán ügynökséghez, Arad, Piața Avram Iancu (Szabadság-tér 16)

Bélyegzőket

olcsón, jól és
azonnal készít

Stampa

bélyegzőgyár Arad, a főpostával szemben

Színházi, estélyi ruhákat fest, vegyileg tisztít

BCU Cluj / Central University Library Cluj

KNAPP

gőz- és villanyerőre
berendezett vállalata

volt Weitzer-uca 11.

volt Magyar-uca 10.

Muzsáynál

színházzal szemben

Itöny, őszi felöltő

Trench-coat

m gyári áru! Minden darab
át készítmény! Mielőbb bár-
ill vásárol, keressen fel. Mercur
iparos bevásárlási könyvre
6 havi hitel.

Mindenemü

szér- és csemegeárak

jobb minőségben, legolcsóbban

ÉLES

szér- és csemegeüzletében

**MINDEN HÁZNÁL
LEGYEN**

HA NINCS - AKKOR VEGYEN!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Univerzal görlök (Filmcentrala, Temesvár)